

bila v nekoliko popravljani obliki izdala družba sv. Mohorja.

Pridiga o priložnosti blagoslovitve temeljnega kamena za novo farno cerkev v Čadramu. Govoril premilostljivi gospod knezoškof lavantinski dr. Mihael Napotnik na praznik obletnice cerkvenega posvečenja dne 20. oktobra 1895. V Mariboru, 1896. Založil pisatelj. Natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 8°. Str. 26. — Pridiga je vzor cerkvene zgovornosti.

Narodna šola družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Rupertu pri Velikovu. Pomnoženi ponatis iz „Mir“-a. Izdalo in založilo uredništvo „Mir“-a. Cena 10 kr. V Celovcu 1896. Nat. tiskarna družbe sv. Mohorja. 12°. Str. 64. — Družba sv. Cirila in Metoda je osnovala prvo slovensko šolo za Koroško v Št. Rupertu in za pouk poklicala šolske sestre iz Maribora. Ta pomenljiv napredek v zgodovini našega šolstva nam obširno in natančno predločuje knjižica, katero v prid šolski družbi toplo priporočamo.

Izvestje c. kr. nižje gimnazije v Ljubljani o šolskih letih 1894/95 in 1895/96. Na svetlo dal c. kr. ravnatelj Fran Wiesthaler. Vsebinsko: 1. Konstantin Veliki kot kristijan. Spisal profesor Jos. Jenko. 2. Šolska poročila sestavi ravnatelj. V Ljubljani 1896. Založila c. kr. državna nižja gimnazija. Natisnil Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 87. — Tu nahajamo veleznamenit spis o prvem krščanskem rimskem cesarju, napisan na podlagi obilnih študij in obširnega znanja. Vreden je, da bi ga prečitalo širše občinstvo, zato je obžalovati, da pride v izvešju le nekaterim v roke.

Hrvaška književnost.

Izveštaj Matice Hrvatske za upravno godinu 1895. Naklada Mat. Hrvat. Tisak K. Albrechta (Jos. Wittasek). V Zagrebu 1896. 8°. str. 203. — Iz glavne seje Matice Hrvatske dne 21. rožnika minulega leta pod predsedovanjem društvenega podpredsednika Jos. F. Tomića zvemo od društvenega tajnika in blagajnika Ivana Kostrenčiča o delovanju in stanju Matičnem v letu 1895. Spomenivši se nekaterih za Matico zaslužnih oseb, navaja knjige za leto 1896. Matica daje za to leto devet knjig. Dokončala je začeto knjigo prof. dr. Kišpatića „Iz bilinskoga svieta“, katero je napisal dr. Stjepan Gjurašin. — Fr. Valla končava „Poviest srednjega veka“, oziravši se obširneje na slovanske narode. Dodano je točno kazalo za vse štiri zvezke. — Vrh tega se pa še izda „Francoska drama od njezina početka do najnovijega vremena“, „Najnovije pripoviesti ruske“, „Izabrani spisi dr. I. Dežmana“, „Izabrane pjesme“ Huga Badalića. „Na pragu novega doba“, povest, sta spisala brata Hercegovca pod že znanim imenom Osman-Aziz. Kakor je začela Slov. Matica izdajati slov. narodne pesmi, tako izda tudi Matica Hrvatska „Hrv. narodne

pjesmi“. Vsa čast Mat. Hrv. v tem oziru! — Do 1. rožnika l. 1896. je bilo vpisanih Matičnih členov 11.517. — V l. 1895. so tiskane knjige prekoračile prvi milijon (kdaj pa Slov. Matica?), katere je v 19. letih (1877—1895.) Matica svojim udom podala. Skupni glavnični imetek znaša sedaj — brez društvene hiše — v papirjih in gotovini 79.898 gl. 28 kr. Lep napredek! O. H. Š.

Druge književnosti.

Macedonische Studien je nekak „posthumus“ pokojnega našega učenjaka drja. V. Oblaka.

Ko je l. 1891. dovršil Oblak svoje studije, namerjal je potovati v Rusijo, toda Jagić mu je odsve-toval češ, da mu mrzlo in rezko rusko obnebe ne bo ugajalo. Napotil se je torej s potnim stipendijem, katerega je dobil od dunajskega vseučilišča, preko Belega grada v Solun, od koder je hotel proučevati macedonska narečja. Hodil je od vasi do vasi ter si delal jezikoslovne beležke, dokler ni turška policija naredila nepričakovano konec njegovemu znanstvenemu proučevanju s tem, da ga je 3. sušca 1892 prišla in zaprla v Vardarovcih, v mali vasi deset ur od Soluna, ter ga potem iztirala iz Macedonije. Kljub ti neljubi zapreki je nabral Oblak obilo dijalektičnega gradiva, katerega do svoje smrti ni mogel povsem obdelati. V jeseni l. 1895. je poslal rokopis „cesarski akademiji znanostij na Dunaju“, toda ućakal ni svojega dela, ki je izšlo šele vinotoka l. 1896. z naslovom „Macedonische Studien“, pol leta po avtorjevi smrti.

Oblak je opisal v tej knjigi nekatera macedonska narečja v treh skupinah: Sucho, (v sredi med Solunom in Seresom), narečje severne okolice Solunske (Novo selo, Grdabor, Bugarjevo, Vatilak, Vardarovci) in Debransko narečje (Galićnik, Kléne, Oboki). Najvažnejše je narečje kraja Sucho, ki je ohranilo nosnike, ima za palatalizacijo j—št in žd, za t pa ā in eā itd. ter se najbolj bliža staroslovenskemu jeziku.

Za razvoj slovanske filologije je Oblakovo delo jako važno in bo marsikaj razsvetlilo v vprašanju o domovini staroslovenščine. Dovršeno je s priznano vestnostjo in točnostjo, ki diči vsa dela pokojnikova. Žal, da se je urinil marsikak „lapsus calami“, katerega bi bil Oblak pri korekturi gotovo izbacnil. Tisek in korekturo je oskrbel pokojnikov učitelj dvorni svétnik prof. Jagić, ki ni hotel in smel popravljati na svojo roko. Jagić je dodal tudi „Dodatek“ (str. 156—182), v katerem je priobčil Oblakova pisma iz Macedonije.

Drugi del knjige bi bil obsegal razlago raznih jezikovnih procesov in druga pojasnila, nū — neizprosna smrt je z Oblakom uničila tudi njegove načrte.¹⁾ V.

¹⁾ O tem delu Oblakovem je objavil tudi „Bolgarski Pregled“ (knjiga XII. god. III. str. 135) laskavo oceno.